Naturvernforbundet

Å vokse opp på gummi

- Hvorfor ikke fallunderlag av plast?

Fagrådgiver Janne M. Gillgren

Naturvernforbundet

- Norges eldste og største miljø- og naturvernorganisasjon
- Ledes av Truls Gulowsen
- Landsdekkende og demokratisk med ca. 100 fylkes- og lokallag
- Vi har nå 37 000 medlemmer og opplever en stor medlemsvekst
- Naturvernforbundet jobber med et bredt spekter av saker innen miljø- og naturvern, men spesielt med områdene naturvern, klima, energi, samferdsel og forurensning.

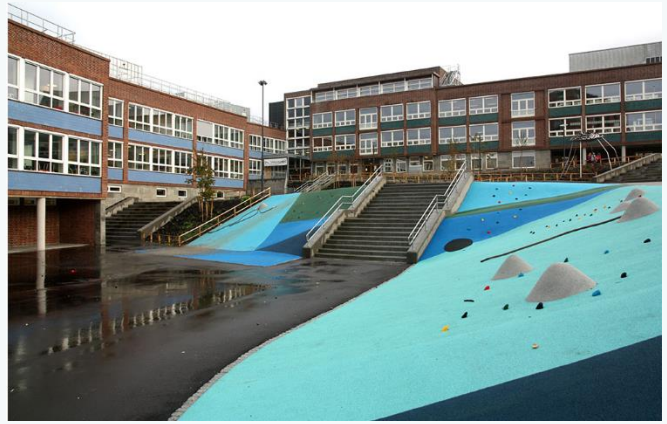

6 av 10 barnehager har plast i uteområdene

PBL 2019

BOKS 2: PLASTTYPER OG BRUKSOMRÅDER

Eksempler på ulike tilsetningsstoffer i plast. I tillegg til de eksemplifiserte kategoriene, kan plast inneholde blant annet armering, deaktivatorer, smøremidler, antistatiske midler, optiske hvitemidler, kjemiske blåsemidler, antikondensmidler, homogeniseringsmidler, skummemidler og antiskummemidler. Flere av eksemplene er i dag forbudt brukt i plastprodukter som selges i Norge (f.eks. kadmium).

Kategori av tilsetningsstoff	Eksempler
Pigment	Forbindelser av bly, kadmium, krom, nikkel, sink, kobolt, jern og titan
Fyllstoff	Glassfiber, kalsiumkarbonat, dolomitt, kaoli, kritt, tremel, cellulose
Stabilisator	Tetrametylpiperidin (HALS), tetrametylpiperazinon (HAS), carbon, black, fosfater, bensofenoner, bensotriazoler, fenylsalicylat, akrylater, malonater, oxalanilid, butylert hydroxytoluen (BHT)forbindelser med bly, kadmium, tinn, kalsium, sink, barium, nikkel, fosfor og svovel
Flammehemmer	Bromerte flammehemmere, fosforforbindelser
Myknere	Adipater (adipinsyre), azelater, trimellitater, klorerte parafiner, fosfatestere, og ftalater som dietylheksylftalat (DEHP) og diisodekylftalat (DIDP)

Tre typer granulat

SBR-granulat stammer fra oppmalte bildekk.

EPDM-granulat er nyprodusert industrigummi.

TPE-granulat har mange likheter med EPDM-granulat, hovedforskjellen er at den ikke er vulkanisert.

Vulkanisering gir et hardere og mer slitesterkt materiale som også er mer motstandsdyktig mot kjemiske angrep.

Naturvernforbundet

*Selv om gummigranulat benyttet til fallunderlag inneholder potensielt helseskadelige stoffer, er eksponeringen for barn som leker på mattene så lav at den ikke utgjør noen helsefare. Likevel kan det være **grunn til å unngå** produkter som inneholder de helsefarlige stoffene, **spesielt gjelder dette PAH-er og muligens ftalater**. Ut fra dagens kunnskap om helseeffekter og eksponering ser vi det ikke som nødvendig at man bytter ut det resirkulerte gummigranulatet nå. På grunn av manglende kunnskap når det gjelder mulig induksjon av latexallergi, og **siden noen typer matter inneholder høye mengder av miljøkjemikalier, anbefaler vi likevel at det ved senere påfyll eller skifte av gummigranulat ikke benyttes resirkulert gummigranulat.***

FHI 2011

Naturvernforbundet

Falldekke undersøkelsen

I 2019 undersøkte Naturvernforbundet ni lekeplasser I Østlandsområdet.

Veien fra hånd til munn er kort, og i dagens samfunn er det den såkalte «cocktaileffekten» man er urolig for.

Naturvernforbundet

Miljøgifter og skadetyper

	Reproduksjon	Nervesystem	Immunforsvar	Tyroidhormoner og vitamin A	Kreft
	Miljøgiftene kan forstyrre eggsyklus og sædproduksjon, skade eller drepe både det tidlige embryoet og det ufødte fosteret og gi deformiteter og redusert overlevelsesevne samt hormonforstyrrelser.	Styrer kroppen og adferden. Miljøgiftene kan forstyrre hjerneutviklingen hos ufødte og små barn og gi varige endringer i lære-evne, hukommelse, koordinasjon og adferd. Miljøgiftene forstyrrer også nerveimpulser, og hormoner i hjernen hos voksne.	Kroppens motstandsystem mot infeksjonssykdom, virus og svulster. Består blant annet av ulike celler som kan identifisere og ta hånd om fremmedstoffer. Miljøgiftene forstyrrer og svekker flere deler av immunforsvaret.	Kontrollerer blant annet stoffskifte, utvikling av hjerne og kropp, og er sentrale i normal reproduksjon og immunforsvar. Miljøgiftene forstyrrer dannelse, transport og omsetning av tyroidhormoner og vitamin A.	Ondartede svulster og cellevekst kan dannes når miljøgiftene forstyrrer transporten mellom kroppens celler, og enzymsystemet i lever og nyrer.
PCB	✓	✓	✓	✓	✓
BFH	✓	✓	✓	✓	?
Klorparafiner	✓	✓	?	✓	✓
PFOS / PFOA	✓	✓	✓	✓	✓

Naturvernforbundet

Dagbladet PLUSS E-AVIS DEBATT INNHOLD TIPS OSS KJØP PLUSS! LOGG INN

Lekeplasser dekket av miljøgift

Fant forbudte miljøgifter i gummidekker på lekeplasser.
Naturvernforbundet og Forbrukerrådet ber om forbud.

Naturvernforbundet ber nå om forbud mot bruk av falldekker av plast.
Foto: Naturvernforbundet

Vil forby falldekker av plast

– Særlig barn og unge utsettes for en cocktail av miljøgifter, og plastdekkene øker påvirkningen. Nå vil Naturvernforbundet forby fallunderlag av resirkulerte bildekk.

NRK TV NRK RADIO NRK P3

Humor Distrikt Mer

Norge Siste nytt Dokumentar Klima NRK Ytring

Vil ha forbud mot gummi på lek uakseptabel plastforurensning

Det er umulig å ha kontroll på alle plastbitene som sprer seg til naturen, sier Naturvernforbundet, som vil ha slutt på gummiunderlag der barn leker.

GUMMI PÅ AVVEIE: Et hull med løs gummi kan være spennende å utforske.

Naturvernforbundet

Sett krav til underlaget

Dokumentation af faldunderlag

Der findes ingen direkte krav til gummi faldunderlag (Udover på stødabsorbering, EN1177)

Krav til dokumentation man **burde** efterspørge, for sikre en god kvalitet og lang levetid:

BS 7188	-	British Standard – Surfacing
EN71-3	-	Toys – "Sliktest" – afgivelse af stoffer
REACH	-	PAH i baselag
ZEK 01-08	-	PAH i Toplag
EN13501-5	-	Brandcertifikat

Fra Lekolar

Hvilke fallunderlag har vi?

Gress	Sand	Bark
Treflis	Kork	Plast/gummi; Helstøpt, fliser, bark

Naturvernforbundet

- Hva utløser kravet om falldemping?

Areal

Minimumskrav:

- 25 kvm /barn i barnehagen
- 30 kvm / barn i skolen

Thorén, NMBU 2019

Naturvernforbundet

Universellutforming

Lekeplassen skal kunne brukes av alle, i så stor utstrekning som mulig

Forankret i:

- Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Regjeringens handlingsplan for universell utforming
- Likestillings og diskrimineringsloven
- Plan og bygningsloven
- TEK17

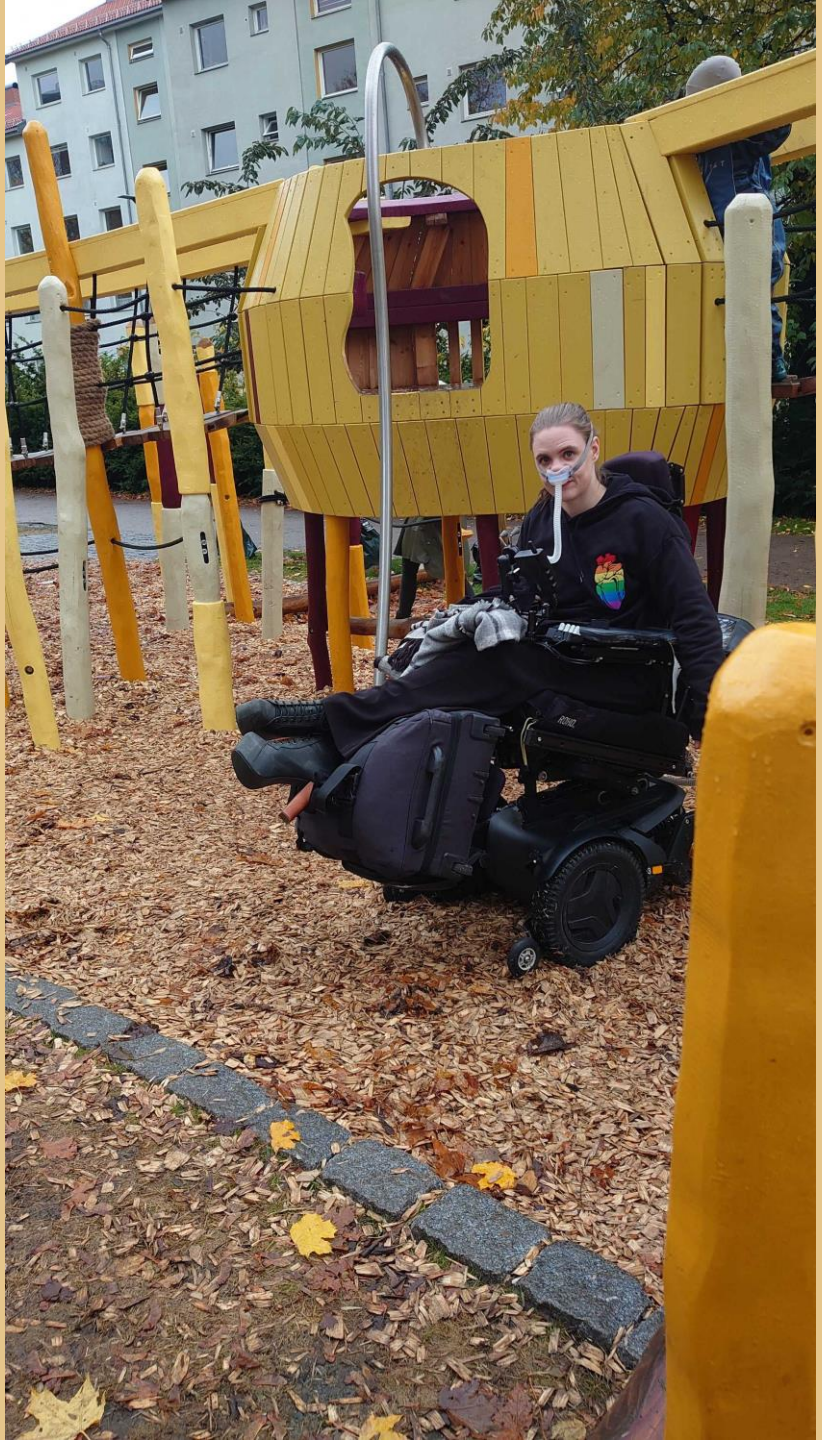

Naturvernforbundet

Naturvernforbundet

Fire tilnærminger for å begrense bruk av gummidekke

1. Begrense gummidekke til kun sikkerhetssonen under lekeapparater.
2. Begrense gummidekke til den delen av sikkerhetssonen som gir adkomst til aktivitetene i lekeapparatet, og bruke bark i resten av sikkerhetssonen.
3. Bruke alternative falldempende materialer med fast overflate der det er behov for en kombinasjon av støtdemping og tilgang for rullestol.
4. Utnytte eller forme terrenget slik at man legger til rette for fysisk utfoldelse uten stor fallhøyde

NATUR

Hvor er naturen da?

- Ja, hvor er insektene?

Naturvernforbundet

- Naturlig landskap
- Muligheter for likeverdig bruk
- Nysgjerrighet
- Gjemmeplasser
- Tilgjengelighet
- Tilgang
- Ulike ruter

Naturvernforbundet

- Naturen lever
- Forandrer seg med regn, snø, sol
- Skaper skygge og le
- Viser biomangold som mark, biller, maur og insekter
- Har stein, pinner og gjørme

Takk for meg!

Les mer på: www.naturvernforbundet.no

Bli medlem: send SMS med **NATUR** til **2377**